

УДК 711.4

аспірант Габрель М.М.,
Київський національний університет будівництва і архітектури**МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ТА МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СХЕМИ
ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ****(стаття підготовлена на підставі матеріалів доповіді на науково-
практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку міст України»,
м. Ужгород, 20-23 травня 2010 року)**

У статті зосереджена увага на методичних рекомендаціях щодо подальшого використання матеріалів Схеми, розробленої УДНДПП «Діпромiсто» (м. Київ) і затвердженої рішенням Львівської обласної ради, та підвищення практичних результатів виконаної роботи. Викладені пропозиції будуть корисними при проектуванні об'єктів нижчого ієрархічного рівня, органам виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також для наукового супроводу впровадження Схеми.

УДНДПП «Діпромiсто» (м. Київ) розроблено Схему планування території Львівської області (надалі — Схеми), що затверджена рішенням Львівської обласної ради від 08.12.09 № 1077 «Про затвердження Схеми планування території Львівської області» [1, 2]. Головною метою розроблення Схеми є створення ефективних просторових структур області, оптимального господарювання простором і використання ландшафтів на засадах охорони, естетики та порядку. У запропонованій статті увагу зосередимо на методичних рекомендаціях щодо подальшого використання матеріалів Схеми та підвищення практичних результатів виконаної роботи. Викладені пропозиції будуть корисними для проєктантів при проектуванні об'єктів нижчого ієрархічного рівня, органам виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також для наукового супроводу впровадження Схеми.

I. Наукове забезпечення. Для наукового забезпечення заходів з регулювання використання території Львівської області доцільне проведення перманентних прикладних досліджень, спрямованих на розроблення рекомендацій і методів реалізації Схеми, у т.ч. проведення моніторингу та оцінки стану використання території, організацію ведення кадастрів містобудівних об'єктів на регіональному рівні. До найважливіших наукових тем слід віднести розробку та впровадження наукової моделі інформаційної бази містобудування та організації моніторингу реалізації Схеми; обґрунтування регіональних програм розвитку проблемних територій, малих міст, стабілізації і розвитку сільської мережі розселення; визначення стану прогнозування природно-техногенної безпеки ре-

гіону, методів регулювання міського землекористування та вдосконалення його структури у ринкових умовах; соціально-еколого-містобудівної реабілітації депресивних районів і міст, проведення територіально-екологічної регламентації екологічно небезпечних видів діяльності та районування на їх основі території області, взаємоузгодженого міждержавного територіально-планувального розвитку прикордонних територій; розробки методичних рекомендацій щодо оптимального трасування інженерної, транспортної мережі та облаштування на територіях регіону природно-заповідного фонду, обґрунтування механізмів впровадження вирішень Схеми при розробленні містобудівної документації на регіональному та місцевому рівнях, наукових обґрунтувань можливого антропогенного навантаження на природні комплекси та визначення гранично допустимих меж його сумарної місткості по окремих туристичних регіонах, зонах та об'єктах.

Наукові дослідження доцільно зосередити на базі уже визнаних наукових осередків області — Інституту регіональних досліджень НАН України (економічна та соціальна проблематика); Львівського національного аграрного та лісотехнічного університетів; Національного університету «Львівська політехніка» (проблеми просторової організації та інформаційного забезпечення) тощо. Координацію досліджень має здійснювати Західний науковий центр НАН України.

II. Проектне забезпечення. Для проектного забезпечення реалізації рішень Схеми передбачається розроблення містобудівної документації та галузевих схем: планування територій адміністративних районів; сільських рад; генеральних планів населених пунктів області; детальних планів територій, у тому числі тих, що постраждали внаслідок стихійного лиха (затоплення); схем планування транскордонних природоохоронних територій міжнародного значення; регіональної схеми розвитку туризму; схем планування курортно-рекреаційних районів, зокрема Трускавецько-Східницького; проектів заходів щодо зниження рівнів техногенно-екологічної небезпеки; схеми розміщення об'єктів нетрадиційної енергетики на території області, проектів встановлення меж територій природно-заповідного фонду тощо. Крім того, рекомендується розроблення схем планування територій міських агломерацій: Червоноградсько-Сокальської, Львівської, Дрогобицько-Бориславської. Для реанімації депресивних територій та розбудови рекреаційної сфери, розвитку туризму та спорту, еколого-інженерного забезпечення почергово пропонується розроблення проекту планування Карпатського планувального району [3].

Проектне забезпечення включає етапи: передпроектного аналізу, обґрунтування концептуальних положень, розробку проектних вирішень просторової організації та розвитку визначення території. Опираючись на матеріали Схеми,

можна запропонувати конкретні зміни та доповнення у виконанні встановлених етапів, їх деталізації та конкретизації під визначенні завдань [1–5].

А. Вимоги до передпроектного аналізу. Передпроектний аналіз — значна частина роботи, на його результатах ґрунтуються концептуальні висновки та конкретні проектні рішення. Важливо обґрунтувати множину показників оцінки стану, орієнтуючись на суть та завдання просторового розвитку області. В аналізі слід оцінити наявний потенціал розвитку, виявити диспропорції і невідповідності (проблемні вузли), охарактеризувати внутрішні та зовнішні зв'язки елементів простору. Увага має концентруватися не лише на інвентаризації, а й на аналізі проблем існуючого стану проектованої одиниці (адмінрайону рекреаційної зони, населеного пункту тощо).

В аналізі *соціальної складової* стану і перспектив відтворення населення важливі не тільки кількісні пропорції та динаміка чисельності населення. Соціальний чинник складніший і включає також характеристики умов проживання: якість житла, розвиненість інфраструктури, зокрема культурно-освітніх послуг, комунальні та екологічні умови тощо. В сьогоденні умовах до числа головних виходить категорія якості життя мешканців. Саме інтегральні соціальні характеристики є в центрі проектних дій. Усебічний аналіз соціальних ознак дозволяє виділити території з неоднаковими умовами та обґрунтувати стимули для розвитку територій різного рівня перспективності. Необхідно також оцінити соціально-економічні наслідки від приватизації та інших реформ пострадянського періоду.

При аналізі *господарського комплексу* проектованої територіальної одиниці необхідно здійснити оцінку ефективності функціонування окремих сфер промисловості в сьогоденні умовах, впливу на неї змін структури власності та інших суспільно-економічних трансформацій, ресурсного(сировинного) потенціалу розбудови господарського комплексу території.

Детальний аналіз *екологічного стану* та його оцінка передбачають визначення екологічної ситуації, окреслення зон техногенних загроз. На нижчих від області рівнях проектування є можливість здійснити детальніший аналіз чинників цієї групи. В аспекті урбанізації та системи розселення області варто доповнити аналізом історично складеної системи розселення, визначення меж урбанізованих просторів, аналізом проблем приміських територій, взаємопов'язаності міст та інших поселень. Аналіз скерувати на виявлення проблемних вузлів у цій системі.

Після пофакторного аналізу соціальних, господарських, екологічних та планувальних умов виконується комплексна оцінка стану (діагноз існуючої просторової ситуації) району. Тут має бути забезпечена комплексність та методологічна зрозумілість узгодження різних характеристик простору. В цілому

аналіз має об'єктивно оцінити стан системи, встановити обмеження та пріоритети розвитку; обґрунтувати і вказати шляхи вирішення задач просторової організації та розвитку території, що проектується.

Таким чином, для якісного передпроектного аналізу та оцінки стану конкретної територіальної одиниці слід:

- чітко сформулювати методологію аналізу, множину показників оцінки просторового потенціалу та рівня просторової організації району, що проектується. Показники повинні впливати з мети та завдань і узгоджуватися з величинами сталого розвитку;
- в аналізі просторової ситуації потрібно ширше використовувати не лише статичний, а й інші методи, зокрема соціологічний (анкетування, опитування). Слід детально аналізувати стан ландшафтів як результат якості господарювання в просторі. Такі дані є корисними для оцінки природного потенціалу та обґрунтування рішень щодо його використання;
- передпроектний аналіз має бути проблемно орієнтовним, а аналіз проблем — довершеним. Необхідно звести проблеми в єдину систему, ранжувати за важливістю, дослідити взаємопов'язаність та взаємообумовленість, здійснити причинно-наслідковий аналіз їх виникнення та розвитку;
- доцільно більше уваги приділяти спеціальному аналізу ситуацій, властивих конкретній території, а також дослідженням складеної просторової структури, вдосконалення якої є головним завданням просторового проектування — системи землекористувань, розселення, розвиненості зв'язків та оцінки зв'язності елементів простору;
- для комплексної оцінки просторової ситуації доцільно ширше використовувати методи багатокритеріального аналізу;
- за результатами аналізу та оцінки стану мають бути обґрунтовані обмеження, пріоритети і задачі, а також алгоритм їх розв'язку. Увага має зосереджуватися як на типових задачах, так і на спеціальних, що постають тільки для певної просторової ситуації та які вимагають поглиблених досліджень окремих характеристик простору.

Б. Вимоги до обґрунтування Концепції. Концепція має базуватися на конструктивних ідеях: сталого процесу формування гнучких ринкових механізмів розвитку території та соціальної орієнтованості практичних рішень. Ідея сталого розвитку територіальних систем визнана міжнародною спільнотою, але реалізовуватися може по-різному залежно від проектних ситуацій у тій чи іншій територіальній одиниці. Доцільно чітко сформулювати вимоги сталого розвитку саме для проектованої територіальної одиниці. Формування гнучкого ринкового механізму передбачає урахування всіх змін, що відбуваються в сучасний складний перехідний період, тобто робота має бути зорієнтована не на

обґрунтування якихось важко прогнозованих планових показників, а на реальні потреби спільноти (попит) та ресурси їх задоволення (пропозиція). В особливий спосіб це стосується системи загосподарювання простору.

У Проекті проектованої одиниці варто закласти підходи і вимоги стосовно доцільної структури власності, зокрема рекреаційної сфери, лісогосподарювання, сільського господарства. Задоволення потреб спільноти та вимог держави відповідно до наявного просторового потенціалу вважається основним вектором розвитку території, а модель розвитку має мати соціально орієнтований характер, коли в центрі є людина, її потреби та проблеми.

Проекти розроблятимуться для умов перебування держави та регіону в умовах кризи. Така особливість обумовлює проблемно-прогностичний підхід. Галузевий підхід, що традиційно використовується при розробці такого типу документів, не відповідає нинішній ситуації в державі. Проблемна складова повинна зображати аналіз узагальнених проблем регіону, а на «виході» Концепція має подати систему діяльності з вирішення проблем; прогностична — представити певні закономірності зміни стану системи в майбутньому. Зокрема розвиток Львівщини враховує можливе економічне зростання, активне проведення заходів землегосподарської політики на регіональному рівні, посилення уваги до збереження і відтворення якості системи розселення, реальне покращення якості послуг, і особливо в сільській місцевості.

Концептуальні положення розвитку районів та інших територій мають брати за основу принципи:

- балансу між вимірами сталості (суспільство – природа – економіка);
- консенсусу як бази суспільних дій (влада – громада – інвестор);
- узгодженості різних інтересів та форм використання простору (промислового господарювання, сільськогосподарської діяльності, лісогосподарювання, рекреації, природоохоронних дій);
- перспективності, тобто визначення просторових змін і окреслення перспектив розвитку.

Концепція має включати вимоги щодо господарювання простором, зокрема: просторового порядку, якості краєвидів та архітектури, охорони природного середовища, здоров'я і безпеки людей, охорони культурної спадщини, ефективності використання простору, дотримання прав власності, потреб безпеки і оборони держави. Концепція концентрується на вирішенні завдань:

- визначення основних соціально-економічних пріоритетів розвитку проектованої території і критеріїв її функціонування в нових умовах;
- обґрунтування просторової структури та територій пріоритетного інвестування у взаємозв'язку з наявною транспортно-інженерною інфраструктурою, екологічною ситуацією, ресурсним потенціалом;

- формування сприятливого середовища для життя і діяльності теперішніх мешканців та майбутніх поколінь.

На такій основі формуються часткові цілі, а також похідні вимоги до просторової організації і розвитку територій:

- забезпечення екологічної безпеки розвитку;
- збереження історико-культурної спадщини;
- реорганізації урбанізованих просторів;
- розвиток інфраструктури та енергетична безпека району;
- формування цілісної системи рекреації та туризму;
- обґрунтування лісогосподарської діяльності;
- розвиток сільського господарства та промислового комплексу;
- підвищення комфортності умов проживання.

Інші цілі передбачають вирішення завдань:

- активізації соціально-економічних процесів, яке може бути досягнуто гармонізацією відносин міст з іншими підсистемами (аграрною та рекреаційною), що окреслює низку конкретних завдань для Проекту;
- підвищення ефективності використання та припинення руйнування просторового потенціалу території потребує системної оцінки та обґрунтування підходів використання всіх складових потенціалу;
- зняття протиріч та активізації системних ефектів як ефектів взаємодій в умовах розширення прав і повноважень органів місцевого самоврядування, коли зростає територіальний егоїзм, що часто шкодить державним та місцевим інтересам.

У Концепції варто виділити та дослідити фактори, які визначають специфіку та обумовлюють переваги розвитку території — розташування, історико-етнографічний, транспортний, економічний, науково-технічний та рекреаційно-туристський. Основні вимоги до цього етапу роботи:

- висока обґрунтованість концептуальних положень (обґрунтованість обумовлюється добрим аналізом ситуацій, знанням предмета та порівняльною оцінкою альтернатив). Необхідно ширше використовувати альтернативний підхід;
- методологічна цілісність концептуальних положень (ідей, принципів, пріоритетів, завдань та показників моніторингу);
- формування системи основних показників для моніторингу розвитку і оцінки ефективності положень, а також їх відповідності показникам сталого розвитку та засадам ринкових механізмів розвитку.

В. Вимоги до проектних вирішень просторової організації та розвитку окремих територій. Практика проектування пов'язана з пошуком елементів, зв'язків, структур та їх конфігурацій, яких бракує в системі й які необхідно ввести для досягнення окреслених цілей та встановлення властивостей простору.

Проектні рішення Схеми планування території Львівської області згруповані навколо питань, які вимагають детальнішого опрацювання:

- 1) формування системи центральних місць, реорганізації урбанізованих просторів та системи розселення;
- 2) розвитку транспортних зв'язків на території;
- 3) формування цілісної системи туристично-рекреаційних територій регіону;
- 4) планування охорони природи;
- 5) захисту території від техногенних та природних ризиків;
- 6) розвитку сільського господарства;
- 7) розвитку промислового комплексу та визначення індустріальних площ;
- 8) забезпечення регіону сировинними ресурсами;
- 9) розвитку інженерної інфраструктури та енергетичне забезпечення регіону.

Підкреслимо, що графічна частина Схеми території Львівської області складається з 18-ти схем, зокрема схеми розміщення території області в генеральній схемі України, сучасний план використання території, трьох схем комплексної оцінки території (природно-ресурсного потенціалу, природно-техногенних факторів та за результатами пофакторного аналізу); одинадцяти тематичних схем: охорони навколишнього природного середовища, захисту території від техногенних процесів; розташування нерухомих пам'яток культурної спадщини, розселення, розміщення оздоровчо-лікувальних зон і туристичних центрів, транспортних зв'язків, розвитку промисловості, розвитку сільського господарства, електропостачання, магістральних трубопроводів, водопостачання та водовідведення. Графічна частина завершується проектним планом (головним кресленням). Додатково виконано Схему розвитку інфраструктури області до проведення Чемпіонату Європи з футболу 2012 року. Зупинимося коротко на конкретизації окремих проектних пропозицій.

Формування системи центральних місць, реорганізація урбанізованих просторів та системи розселення: у Схемі планування території Львівської області на макрорівні виділяються три надрайонні системи розселення — Дрогобицька, Львівська та Червоноградська. Для умов Львівської області відношення до урбанізації

набуває особливого значення. Реорганізація урбанізованих систем передбачає:

- збереження історичної складової системи розселення;
- визначення меж і впорядкування урбанізованих просторів;
- розвиток природних, сільських та промислових просторів, що творять приміські зони;

- впорядкування та капіталізацію житлового фонду садово-городніх об'єднань тощо.

Реформи, що відбуваються у нашому суспільстві і в регіоні зокрема, створюють пріоритети інтенсивнішого розвитку малих містечок, оскільки саме їх малоурбанізоване середовище найбільше відповідає новим вимогам. При цьому варто зберегти і зміцнити урбаністичний потенціал основних центрів області (Львів, Дрогобич, Самбір, Червоноград). У Схемі визначено центри та підцентри системи розселення всіх ієрархічних рівнів: міжобласна, обласна, міжрайонна та районні системи розселення. Задоволення населення в послугах унікального попиту здійснюватиметься у Львові — центрі міжобласної та обласної системи розселення; епізодичного та спеціалізованого періодичного обслуговування — у Львові та в центрах міжрайонних систем розселення (Червоноград, Буськ, Дрогобич, Сколе) та їх підцентрах (Сокаль, Радехів, Броди, Золочів, Яворів, Стрий, Самбір, Турка, Старий Самбір). Періодичні послуги — в центрах адміністративних районів області та в підцентрах районних систем розселення (смт Підкамінь, Комарно, Олесько, Підбуж, Журавне, Нові Стрілищі, м. Рава-Руська; м. Глиняни, смт Новий Яричів, м. Бібрка, смт Дунаїв, с. Сморгів, м. Рудки, смт Славське, с. Підгородці, с. Орява, м. Белз, м. Добромиль, с. Верхнє Висоцьке, смт Івано-Франкове, смт Немирів). Повсякденні послуги надаватимуться в кожному населеному пункті.

З питаннями урбанізації, системи розселення та центральних поселень тісно пов'язане **питання транспортної доступності та розбудови структурних зв'язків** на території, у т.ч. виділення зони поганої доступності до центру. В області існує ієрархічна система сполучень, виділяється рівень великомасштабних міжрегіональних і регіональних зв'язків. У схемі планування області професійно опрацьовані питання найвищого масштабу та розбудови міжнародних транспортних комунікацій. Уздовж міжнародних транспортних коридорів намічено створення 14 сервісних комплексів для обслуговування транспортних засобів та пасажирів. Крім того, поблизу пунктів пропуску через кордон, що пропускають вантажні потоки, та біля основних вузлів і центрів економічного розвитку передбачено створення логістичних центрів. Наприклад, передбачено створити логістичний комплекс біля смт Красне Буського району; логістичні комплекси поблизу с. Давидів та «Білогорща» в Зимній Воді Пустомитівського району; логістичний парк у Городоцькому районі, логістично-транспортний комплекс с. Липник Жовківського району, а також парки сервісної зони «Рава-Руська», с. Арламова Воля в Мостиському районі, «Краківець» Яворівського району та логістичний центр «Сигнівка» у Львові. Оскільки значна частина просторового потенціалу області знаходиться поза зонами впливу міжнародних комунікацій, слід поглибити аналіз та деталізувати рішення транспортних зв'язків на ниж-

чому ієрархічному рівні, передбачати розвиток регіональних доріг, реконструкцію системи приміського транспорту, в т.ч. залізничного.

Виділення та формування системи туристичних та рекреаційних територій у регіоні: для просторової організації та розвитку західного регіону України загалом і Львівської області зокрема важливе значення має рекреаційний потенціал. У проекті просторового планування туристичних і рекреаційних територій

області розглянуто питання на макрорівні. Для конкретизації цього проекту слід детальніше враховувати систему таких показників, як чистота повітря, наявність мінеральних рекреаційних ресурсів, лісових зон, функціонування і стан готелів та об'єктів відпочинку, туристичні маршрути, економічна значимість туризму для території, природна привабливість ландшафту, існування місць, важливих для пізнавального туризму, тощо. У цілому територія має характеризуватися за інтегральними показниками наявного рекреаційного потенціалу та ефективністю його використання:

- організацією та упорядкуванням системи об'єктів і зон туризму і рекреації;
- формування сучасної туристичної та рекреаційної інфраструктури;
- збереження та відновлення історично сформованих культурних ландшафтів;
- розвиток зон охорони історико-культурної спадщини, збереження, консервація і ревіталізація пам'яток історії та культури.

Враховуючи унікальні кліматичні бальнеологічні та історико-культурні ресурси території, пріоритетним напрямом розвитку Львівщини визначена рекреація та туризм. Передбачається збільшення на проектний період у 2,5 рази об'єднаних оздоровчо-рекреаційних закладів (з 33,6 тис. місць до 82,3 тис. місць), створення близько 130 об'єктів для потреб рекреації та туризму: туристично-оздоровчі та відпочинково-готельні комплекси, молодіжні хостели, облаштовані відпочинкові зони, спортивно-оздоровчі та спортивно-видовищні комплекси. На цьому рівні проектування є можливість здійснювати детальний аналіз ландшафтів для формування туристично-рекреаційної системи, що передбачає вивчення естетики краєвидів, атракційності ландшафтів та їх рекреаційного освоєння. Така карта об'єктивізує визначення зон пріоритетного туристично-рекреаційного використання з урахуванням природних і технічних обмежень, що істотно конкретизує зони означених територій.

Планування охорони природи у просторовому плануванні для регіону має особливе значення у зв'язку з унікальними природно-ландшафтними умовами та загрозами їх збереження. Планування охорони природи тісно пов'язане з ландшафтним проектуванням і передбачає на підставі аналізу множини природно-ландшафтних умов та землекористування виявлення територіальних

конфліктів з точки зору охорони природи та розроблення природоохоронних заходів. Робота включає збір природоохоронних даних, аналіз наявних планів і конфліктів та прийняття на цій основі рішення стосовно важливості певних територій. Після нанесення інформації на карти відбувається пристосування її до завдань просторового планування. Охорона та збагачення довкілля, раціональне природокористування, обґрунтування екологічно допустимих рівнів використання території, усунення екологічних наслідків життєдіяльності людини — актуальні завдання просторового проектування, які вимагають особливої уваги.

У практиці визначення пріоритетних природоохоронних територій здійснюється їх нанесення на карту. Визначення меж окремих природоохоронних об'єктів (національні парки, біосферні резервати, території захисту боліт, гніздування птахів, місця розселення видів тощо) та їх об'єднання встановлює межі зон природоохоронних територій. Для кожної території доцільно формувати таблицю даних, що її характеризують, описати наявні конфлікти та рекомендації щодо їх усунення.

У Схемі, що розроблена, усунення екологічних наслідків життєдіяльності людини (побутових відходів) вирішуватиметься шляхом будівництва сміттєпереробних підприємств. Схемою передбачено розмістити вісім підприємств такого профілю (потужністю 70–100 тис. тонн) на території Буського, Дрогобицького, Жовківського, Золочівського, Миколаївського, Пустомитівського, Радехівського, Самбірського, Сокальського та Сколівського районів. Заплановано також будівництво підприємств промислової переробки побутових відходів у Сокальському, Дрогобицькому районах та у м. Львові.

Важливим є виділення цілісних (нерозділених) природних комплексів — розглядаються ліси, сільськогосподарські угіддя, що не розділені дорогами і поселеннями та творять цілісні природні комплекси. Такі території мають особливе значення для охорони природи і є найважливішим шаром у природоохоронній інформації регіонального планування.

Захист територій від техногенних та природних ризиків, зокрема паводків: завдання полягає у стримуванні паводку, запобіганні лиху, створенні місць для води, де вона завдасть найменшої шкоди. Традиційно передбачаються різні види захисту. В Проекті обґрунтовуються, вибираються і впроваджуються заходи, найдоцільніші в кожній конкретній ситуації, проте перевага надається природним. Проект має ґрунтуватися на Програмі протипаводкового системного захисту. Фахова концепція захисту території для регіональних правил зоб'язує визначення зон затоплення забудови. Окрім того, окреслюються зони загрози паводків у випадку відмови інженерного захисту.

Сільське господарство у проектах районного планування. Підкреслимо, що для Львівської області характерний: низький рівень забезпечення населення сільськогосподарськими угіддями; подрібнення структури сільськогосподарських угідь; включення у їх структуру природних комплексів; відтік людей від сільського господарства до інших галузей; складність рельєфу значної частини території області, що потребує спеціальних ґрунтозахисних заходів; низький рівень ефективності використання та значний відсоток земель, що не обробляється (близько 100 тис. га цінних с/г земель). Мета Проекту — обґрунтування пропозицій на виділення пріоритетних і умовно придатних територій для сільськогосподарського використання. Слід чітко визначити систему використання земель на перспективу, їх заліснення та вирощування біоенергетичних рослин. Для таких обґрунтувань є добрі статистичні та картографічні матеріали, зокрема Держкомзему, які містять інформацію про власність, розораність ґрунтів, локалізацію угідь з низькою родючістю, що можуть бути використані для заліснення чи біоенергетики.

Розвиток промислового комплексу та визначення індустріальних площ у регіональному плані. Розробка проекту пов'язується з формуванням цілісного господарського ринку праці, товарів та послуг використанням ефектів від співпраці виробництв для збільшення конкурентоспроможності регіональної економіки, реорганізацією галузевої структури господарського комплексу (підвищення ролі науки та інноваційної продукції). Завершується Проект визначенням осей розвитку та виділенням територій технопарків. Для індустріальних площ територія має відповідати вимогам доіндустріальної забудови, мати відповідний рельєф, добрий зв'язок і залізничне сполучення.

У плані розвитку регіону встановлюються ділянки для технопарків, які важливі як на регіональному, так і локальному рівнях. У Схемі передбачено формування ефективних форм функціонування продуктивних сил — технопарків та технополісів. Так, на базі колишнього львівського промвузла «Рясне» запропоновано створення індустріального парку машинобудівного профілю. Передбачено створити індустріальні парки у м. Броди, у районі Підберезівської сільської ради в Пустомитівському районі, на території Солотинської сільської ради Жовківського району, логістично-промисловий комплекс «Запитів» у Кам'янсько-Бузькому районі, а також створення інноваційно активних підприємств, зокрема заводу з переробки ріпаку на біопальне у Золочівському районі.

Забезпечення регіону сировинними ресурсами. Проект передбачає визначення пріоритетних територій цього напрямку. Розроблено пропозицію розвитку сировинної бази, для чого окреслено території поширення покладів корисних копалин та складена карта сировинного потенціалу. Завдання Проекту полягає у

виявленні й планувальному фіксуванні територій, здійсненні їх класифікації, а не у вирішенні питань: хто і як їх освоюватиме.

Розвиток інженерної інфраструктури, енергетичне забезпечення регіону, а також використання відновлювальних (місцевих) джерел енергії включає розвиток: цілісної системи забезпечення регіону водою, у т.ч. і створення водосховищ; системи очищення стоків і переробки відходів; систем забезпечення регіону енергією. Стосовно регіону важливим є розвиток вітрової та малої гідро- та біоенергетики. У цій сфері виділяються дві групи проблем: ставлення громадськості та ситуація на окремих ділянках. За вихідну умову взята вимога збільшення виробництва енергії на основі відновлювальних джерел.

III. Інформаційне, фінансове та організаційне забезпечення. Для забезпечення *інформаційного забезпечення* реалізації вирішень Схеми пропонується створення геоінформаційного центру, завданням якого буде ведення єдиної геоінформаційної системи та бази даних по області для подальшого розроблення, впровадження моніторингу, оновлення, реалізації схеми планування території

області, електронної бази даних по малих містах, селищах та селах, розробка та реалізація програми заходів з інвентаризації та систематизації земель у приміських зонах для забезпечення їх перспективного розвитку.

Фінансове забезпечення: фінансування комплексу заходів, передбачених Схемою, здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету України, обласного та місцевих бюджетів, а також з залученням коштів інших джерел, у т.ч. грантів міжнародних організацій з містобудівного розвитку. Доцільно розробити та затвердити сесією обласної ради алгоритм фінансування проектних робіт іншого ієрархічного рівня. Можна запропонувати алгоритм, у якому частка місцевої територіальної громади (від загальної вартості, наприклад, проекту оновлення Проекту районного планування адміністративного району чи оновлення генплану населеного пункту) складає 30% з державного бюджету, решта коштів — позабюджетні. У документі слід обґрунтувати форми подання заявок на певних робіт, а також звернень до міжнародних фондів підтримки проектів. Така інформація має бути відома і зрозуміла усім керівникам відповідних органів місцевого самоврядування та державної адміністрації.

Організаційне забезпечення реалізації Схеми здійснюватиме спеціально уповноважений орган виконавчої влади Львівської обласної державної адміністрації — головне управління архітектури, містобудування та просторового розвитку, до відання якого мають бути віднесені питання планування, регулювання забудови та іншого використання територій області. На нього також покладається контроль за реалізацією Схеми. Орган, що забезпечує організацію виконання Схеми, щорічно має подавати Львівській обласній раді звіти та необхідну

інформацію про хід виконання завдань Схеми. Львівська обласна рада на підставі наданої інформації здійснює коригування програмних завдань, їх змісту та обсягів фінансування.

Для координації діяльності обласної і місцевих органів виконавчої влади, які мають забезпечувати реалізацію Схеми, утворюється дорадчий орган — обласна координаційна рада, до складу якої включаються посадові особи зазначених органів, а також представники громадських організацій, провідні вчені. На координаційну раду покладаються також функції щодо: обговорення проблемних питань з реалізації Схеми; розроблення пропозицій щодо необхідного наукового, фінансового, проектного, організаційного забезпечення такої реалізації; підготовки у разі потреби пропозицій до внесення змін до Схеми, які можуть здійснюватися за результатами моніторингу один раз на чотири роки.

Висновки

1. Розроблена і затверджена Схема планування території Львівської області має приносити практичну користь області, відповідно постають вимоги розроблення практичних методичних рекомендацій та механізмів її використання для: активізації наукових досліджень просторової організації та розвитку області; інтенсифікації проектних робіт з оновлення містобудівної документації різного ієрархічного рівня та тематичної спрямованості; вдосконалення організаційно-фінансових механізмів та інформаційного забезпечення реалізації Схеми.

2. Методологічні засади, закладені в Схемі, створюють рамкові умови просторового проектування та відповідний алгоритм виконання проектів просторової організації і розвитку окремих територіальних систем. При опрацюванні конкретних проектів потрібно добиватися більшої методологічної цілісності та чіткості окремих частин Проекту: передпроектного аналізу — обґрунтування концептуальних засад і проектної реалізації. Потрібно активізувати проектування на рівні окремих територій, у якому слід врахувати викладені у статті вимоги. Для посилення конкурентійності та підвищення якості проектних робіт на нижчому ієрархічному рівні доцільно проектування окремих територіальних одиниць області доручати різним творчим колективам.

3. Реалізація Схеми планування території області має включати план діяльності, який містить конкретні засоби, організаційні та фінансові механізми реалізації, усунення прогалин та динамізації розвитку області й її окремих підсистем.

Література

1. Графічні та текстові матеріали Схеми районного розпланування Львівської області. — К., 2009.

2. Закон України «Про планування і забудову територій» [Електронний ресурс] : чинний від 20.04.2000 № 1699-III // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 31 ; зі змінами, внесеними від 12.09.2006. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua»Про планування і забудову

3. ДБН Б.1.1-6-2007 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження схем планування території регіону». — Офіц. вид. — К. : Мінрегіонбуд, 2008. — 23 с.

4. ДБН Б.1.1-7-2007 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівної документації для сільських рад» : [Чинні від 2008-04-01]. — Офіц. вид. — К. : Мінрегіонбуд, 2008. — 21 с.

5. ДБН Б. 1.3-97 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження генеральних планів міських населених пунктів» [Електронний ресурс]. — Офіц. вид. — К. : Держбуд України, 1998. — Режим доступу : <http://ibud.ua/?cat=dbn-info&itm=411&sitm=527>

Аннотація.

В статье уделено внимание методическим рекомендациям по использованию Схемы, разработанной УДНДИП «Дніпромiсто» (г. Киев) и утвержденной решением Львовского областного совета, с целью повышения практических результатов выполненной работы. Изложены предложения будут полезны при проектировании объектов низшего иерархического уровня, для органов исполнительной власти и местного самоуправления, а также для научного сопровождения внедрения Схемы.

Annotation

In the article rapt attention is on methodical recommendations in relation to the further use of materials of Chart, worked out UDNDIPI "Dnipromisto" (Kyiv) and ratified by the decision of the Lviv regional soviet, and increase of practical produced job performances. The expounded suggestions will be useful at planning of objects of more subzero hierarchical level, to the organs of executive power and local self-government, and also for scientific accompaniment of introduction of Chart.